

# Od solidarności strategicznej do pragmatycznego partnerstwa. Relacje Polski i Ukrainy po pełnoskalowej agresji Rosji w latach 2022–2026”

## Wstęp

Relacje Polski i Ukrainy od wielu lat należą do ważnych tematów w polskiej polityce zagranicznej. Wynika to przede wszystkim z położenia obu państw, wspólnej granicy, historii oraz znaczenia Ukrainy dla bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej. Polska i Ukraina są sąsiadami, dlatego ich wzajemne stosunki mają znaczenie nie tylko dla polityków, ale także dla zwykłych obywateli, gospodarki, bezpieczeństwa granic, współpracy wojskowej oraz kontaktów społecznych. Po 1989 roku Polska wspierała niepodległość Ukrainy i jej zbliżenie z Zachodem. Polska jako pierwsze państwo uznała niepodległość Ukrainy, a w 1992 roku podpisano traktat o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy.<sup>1</sup> Jednak szczególnie ważnym momentem dla tych relacji stał się 24 lutego 2022 roku, kiedy Rosja rozpoczęła pełnoskalową agresję przeciwko Ukrainie.<sup>2</sup>

Wojna rosyjsko-ukraińska zmieniła sposób patrzenia Polski na Ukrainę. Ukraina przestała być tylko sąsiednim państwem, z którym Polska rozwija współpracę polityczną i gospodarczą. Stała się państwem, którego obrona ma bezpośrednie znaczenie dla bezpieczeństwa Polski. Z tego powodu Polska od początku wojny mocno wspierała Ukrainę. Pomoc ta miała różne formy. Dotyczyła wsparcia politycznego, wojskowego, humanitarnego, logistycznego i społecznego. Polska przyjęła wielu uchodźców z Ukrainy, organizowała pomoc dla ludności cywilnej, wspierała Ukrainę na arenie międzynarodowej i opowiadała się za dalszymi sankcjami wobec Rosji. W literaturze wskazuje się, że Polska tradycyjnie

---

<sup>1</sup> T. Bruder, *Obywatele Ukrainy przybywający do Polski po 24 lutego 2022 roku — zarys problematyki prawnej*, „Wrocławsko-Lwowskie Zeszyty Prawnicze” 2022, nr 13, s. 249; zob. także *Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy*, sporządzony w Warszawie dnia 18 maja 1992 r., Dz.U. 1993 nr 125 poz. 573, art. 1–2.

<sup>2</sup> Tamże, s. 249.

występowała jako rzecznik zbliżenia Ukrainy do struktur zachodnich, zwłaszcza Unii Europejskiej.<sup>3</sup>

Początkowo relacje Polski i Ukrainy po 2022 roku były często przedstawiane jako przykład wyjątkowej solidarności. W polskiej debacie publicznej pojawiało się przekonanie, że oba państwa łączy wspólny interes, ponieważ zagrożeniem dla nich jest polityka Rosji. Polska pomoc dla Ukrainy była uzasadniana nie tylko względami moralnymi, ale także bezpieczeństwem państwa polskiego. W prostym ujęciu można powiedzieć, że broniąca się Ukraina osłabia Rosję i zmniejsza ryzyko dalszej ekspansji rosyjskiej w kierunku Zachodu. Dlatego wsparcie dla Ukrainy było traktowane jako element polskiej racji stanu. Podobny sposób myślenia widać w polsko-ukraińskim porozumieniu o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa, w którym podkreślono, że członkostwo Ukrainy w UE i NATO leży w strategicznym interesie obu państw.<sup>4</sup>

Z czasem okazało się jednak, że relacje Polski i Ukrainy nie są wolne od problemów. Po pierwszym okresie dużej solidarności zaczęły pojawiać się napięcia. Najbardziej widoczny był spór dotyczący ukraińskiego zboża i wpływu importu produktów rolnych z Ukrainy na sytuację polskich rolników. Później pojawiły się także protesty przewoźników i problemy na granicy. Do tego doszły trudne kwestie historyczne, przede wszystkim pamięć o zbrodni wołyńskiej i sprawa ekshumacji ofiar. Ważnym czynnikiem stały się również zmieniające się nastroje społeczne. Część Polaków zaczęła odczuwać zmęczenie wojną i długotrwałą obecnością uchodźców. Z kolei po stronie ukraińskiej pojawiły się rozczarowania związane z decyzjami Polski w sprawach gospodarczych. Raport Centrum Mieroszewskiego pokazuje, że blokady granicy, protesty rolników i przewoźników oraz kwestie pamięci historycznej stały się widocznymi problemami w odbiorze relacji polsko-ukraińskich.<sup>5</sup>

Temat niniejszej pracy jest więc ważny, ponieważ pokazuje, że relacje międzynarodowe nie opierają się wyłącznie na emocjach i deklaracjach przyjaźni. Nawet bardzo bliskie państwa mogą mieć różne interesy. Polska i Ukraina mają wspólny cel, którym jest ograniczenie zagrożenia ze strony Rosji i wzmocnienie bezpieczeństwa regionu. Jednocześnie oba państwa mają własne interesy gospodarcze, polityczne i społeczne. Polska musi brać pod uwagę sytuację swoich rolników, przewoźników i obywateli. Ukraina natomiast walczy o przetrwanie,

---

<sup>3</sup> J. Dyduch, M. Góra, *Polish Reactions to Russian Aggression Against Ukraine*, [w:] A. Mihr, C. Pierobon (red.), *Polarization, Shifting Borders and Liquid Governance*, Springer, Cham 2024, s. 301–302.

<sup>4</sup> *Porozumienie o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą*, Warszawa 2024, s. 1–2.

<sup>5</sup> Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego, *Polska i Polacy oczami Ukraińców 2024*, Warszawa 2024, s. 6.

odbudowę kraju, dostęp do rynków europejskich oraz członkostwo w Unii Europejskiej i NATO. Właśnie dlatego relacje polsko-ukraińskie po 2022 roku są dobrym tematem do analizy politologicznej.

Temat pracy brzmi: „Od solidarności strategicznej do pragmatycznego partnerstwa. Relacje Polski i Ukrainy po pełnoskalowej agresji Rosji w latach 2022–2026”. Taki tytuł wskazuje, że głównym przedmiotem pracy jest zmiana charakteru relacji Polski i Ukrainy. W pierwszym okresie po rosyjskiej agresji dominowała solidarność. Była ona widoczna w pomocy uchodźcom, wsparciu politycznym, dostawach sprzętu oraz bardzo silnym poparciem społecznym. Według badań przywoływanych w literaturze Polska w pierwszych tygodniach wojny przyjęła bardzo dużą liczbę uchodźców, a pomoc organizowały nie tylko instytucje państwa, ale także obywatele i organizacje społeczne.<sup>6</sup> Z biegiem czasu relacje zaczęły jednak przyjmować bardziej praktyczny charakter. Nadal były ważne strategicznie, ale coraz częściej pojawiały się pytania o koszty, interesy gospodarcze, granice pomocy i sposób rozwiązywania sporów.

Celem głównym pracy jest analiza relacji Polski i Ukrainy po 2022 roku oraz ocena, czy można je nadal określać jako strategiczne partnerstwo, czy raczej jako bardziej pragmatyczną współpracę opartą na wspólnych, ale nie zawsze identycznych interesach. Praca ma pokazać, że relacje między państwami mogą być jednocześnie bliskie i trudne. Polska i Ukraina potrzebują siebie nawzajem, ale nie oznacza to, że wszystkie sprawy między nimi są proste. Właśnie ta różnica między solidarnością a interesem stanowi najważniejszy problem tej pracy.

Celami szczegółowymi pracy są: przedstawienie historycznego i politycznego tła relacji polsko-ukraińskich, omówienie znaczenia Ukrainy dla polskiej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, analiza polskiej reakcji na pełnoskalową agresję Rosji, przedstawienie najważniejszych form pomocy udzielanej Ukrainie przez Polskę, opisanie sporów i napięć w relacjach dwustronnych oraz ocena możliwych kierunków dalszej współpracy Polski i Ukrainy. Ważnym celem jest także pokazanie, że partnerstwo polsko-ukraińskie zależy nie tylko od decyzji rządów, ale również od opinii społecznej, sytuacji gospodarczej i pamięci historycznej.

Główny problem badawczy pracy można sformułować w następujący sposób: czy po 2022 roku relacje Polski i Ukrainy można nadal określać jako strategiczne partnerstwo, czy raczej należy mówić o przejściu od solidarności wojennej do bardziej pragmatycznego partnerstwa interesów? Problem ten jest istotny, ponieważ pozwala spojrzeć na relacje obu

---

<sup>6</sup> J. Dyduch, M. Góra, *Polish Reactions...*, dz. cyt., s. 307–308.

państw nie tylko przez pryzmat oficjalnych deklaracji, ale także przez konkretne wydarzenia i spory. Partnerstwo strategiczne oznacza bowiem nie tylko wspólne cele, ale także zdolność do rozwiązywania trudnych problemów. Jeżeli państwa nie potrafią rozwiązywać sporów, ich współpraca może słabnąć, nawet jeśli nadal mają wspólnego przeciwnika.

W pracy zostaną postawione następujące pytania badawcze:

1. Jak pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę zmieniła znaczenie Ukrainy w polskiej polityce zagranicznej?
2. Jakie były najważniejsze formy wsparcia Polski dla Ukrainy po 2022 roku?
3. Jaką rolę odgrywała Polska w popieraniu integracji Ukrainy z Unią Europejską i NATO?
4. Jakie konflikty i napięcia pojawiły się w relacjach Polski i Ukrainy po pierwszym okresie solidarności?
5. Czy problemy gospodarcze, historyczne i społeczne mogą osłabić strategiczne partnerstwo Polski i Ukrainy?

Na podstawie tych pytań można sformułować hipotezę główną pracy. Zakłada się, że po 2022 roku relacje Polski i Ukrainy zachowały strategiczne znaczenie, zwłaszcza w obszarze bezpieczeństwa, ale jednocześnie zaczęły przechodzić od spontanicznej solidarności wojennej do bardziej pragmatycznego partnerstwa. Oznacza to, że oba państwa nadal są dla siebie ważne, ale ich współpraca coraz częściej zależy od konkretnych interesów gospodarczych, polityki wewnętrznej, kwestii historycznych oraz nastrojów społecznych. Hipoteza ta nie oznacza, że relacje Polski i Ukrainy uległy załamaniu. Oznacza raczej, że stały się bardziej złożone i mniej jednoznaczne niż w pierwszych miesiącach wojny. W badaniach ukraińskiej opinii publicznej Polska nadal jest wskazywana jako jedno z państw, które znacząco pomogły Ukrainie, ale jednocześnie widać spadek jednoznacznie pozytywnych ocen Polski i Polaków.<sup>7</sup>

Zakres czasowy pracy obejmuje przede wszystkim lata 2022–2026. Rok 2022 jest początkiem głównej części analizy, ponieważ wtedy rozpoczęła się pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę. Wydarzenie to wyraźnie zmieniło znaczenie relacji polsko-ukraińskich. Rok 2026 został przyjęty jako granica czasowa, ponieważ pozwala spojrzeć nie tylko na pierwszą reakcję Polski, ale także na późniejsze problemy, spory i zmiany w relacjach. W pracy zostaną jednak krótko omówione także wcześniejsze wydarzenia, ponieważ bez nich trudno zrozumieć obecne stosunki Polski i Ukrainy. Dotyczy to między innymi uznania niepodległości Ukrainy przez

---

<sup>7</sup> Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego, *Polska i Polacy oczami Ukraińców 2024*, dz. cyt., s. 6, 21.

Polskę, traktatu o dobrym sąsiedztwie z 1992 roku, polskiego wsparcia dla Pomarańczowej Rewolucji, Euromajdanu oraz reakcji na aneksję Krymu przez Rosję w 2014 roku.

Zakres przedmiotowy pracy obejmuje przede wszystkim polityczne, bezpieczeństwa, gospodarcze i społeczne aspekty relacji Polski i Ukrainy. Szczególna uwaga zostanie poświęcona polityce zagranicznej Polski wobec Ukrainy, pomocy udzielanej Ukrainie po 2022 roku, roli Polski w staraniach Ukrainy o członkostwo w Unii Europejskiej i NATO oraz sporom, które pojawiły się w relacjach dwustronnych. Polska pomoc wojskowa i logistyczna była jednym z ważnych elementów polityki wobec Ukrainy, co potwierdzają zarówno opracowania naukowe, jak i dokumenty dwustronne.<sup>8</sup> Praca nie będzie szczegółową historią Ukrainy ani opisem całej wojny rosyjsko-ukraińskiej. Wojna będzie omawiana przede wszystkim jako czynnik, który wpłynął na relacje Polski i Ukrainy.

W pracy zostaną zastosowane metody właściwe dla nauk o polityce. Najważniejsza będzie analiza dokumentów, raportów i literatury naukowej. Oznacza to, że w pracy zostaną wykorzystane oficjalne dokumenty, opracowania eksperckie, publikacje naukowe oraz wypowiedzi dotyczące polityki Polski wobec Ukrainy. Drugą ważną metodą będzie analiza wydarzeń politycznych, czyli omówienie konkretnych sytuacji, które miały wpływ na relacje obu państw. Przykładem może być polska pomoc dla Ukrainy po 2022 roku, spór zbożowy, protesty przewoźników, sprawy historyczne oraz poparcie Polski dla integracji Ukrainy z Unią Europejską i NATO.

W pracy przydatne będzie także studium przypadku. Pozwoli ono dokładniej opisać wybrane problemy. Pierwszym przypadkiem może być pomoc Polski dla Ukrainy po rozpoczęciu pełnoskalowej wojny. Drugi przypadek może dotyczyć sporu zbożowego, który pokazał konflikt między solidarnością polityczną a interesami gospodarczymi. Trzeci przypadek może dotyczyć polskiego poparcia dla europejskiej i euroatlantyckiej drogi Ukrainy. Dzięki temu praca nie będzie tylko ogólnym opisem relacji Polski i Ukrainy, ale pokaże konkretne przykłady, na podstawie których można ocenić charakter tych relacji. Znaczenie drogi europejskiej Ukrainy wzrosło szczególnie po 2024 roku, kiedy Unia Europejska formalnie rozpoczęła negocjacje akcesyjne z Ukrainą.<sup>9</sup>

W pracy zostaną wykorzystane różne źródła. Ważne będą akty prawne i dokumenty oficjalne, takie jak traktat o dobrym sąsiedztwie między Polską a Ukrainą, dokumenty Unii

---

<sup>8</sup> J. Dyduch, M. Góra, *Polish Reactions...*, dz. cyt., s. 309; *Porozumienie o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa...*, dz. cyt., s. 4.

<sup>9</sup> Rada Unii Europejskiej, *UE rozpoczyna negocjacje akcesyjne z Ukrainą*, komunikat prasowy z 25 czerwca 2024 r., <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2024/06/25/eu-opens-accession-negotiations-with-ukraine/>, dostęp: 24.06.2026.

Europejskiej, komunikaty NATO oraz porozumienia dotyczące współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. Istotne znaczenie będą miały także raporty Ośrodka Studiów Wschodnich, Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, Centrum Mieroszewskiego oraz innych instytucji zajmujących się polityką wschodnią i bezpieczeństwem. W pracy zostanie wykorzystana również literatura naukowa dotycząca polskiej polityki zagranicznej, stosunków polsko-ukraińskich, bezpieczeństwa międzynarodowego oraz polityki pamięci. W analizie przyszłości partnerstwa ważne będzie również stanowisko NATO, które w deklaracji waszyngtońskiej z 2024 roku potwierdziło, że przyszłość Ukrainy jest w NATO, ale jednocześnie nie wskazało daty jej członkostwa.<sup>10</sup>

Ważnym źródłem będą także badania opinii publicznej. Relacje Polski i Ukrainy nie zależą wyłącznie od polityków. Bardzo duże znaczenie mają również społeczeństwa obu państw. Po 2022 roku w Polsce pojawiło się bardzo silne poparcie dla pomocy Ukrainie, ale z czasem część nastrojów zaczęła się zmieniać. W Ukrainie również zmienił się sposób postrzegania Polski. Początkowa wdzięczność i bardzo pozytywny obraz Polski zaczęły być częściowo zastępowane bardziej ostrożną oceną. Centrum Mieroszewskiego wskazuje, że w listopadzie 2024 roku 41% Ukraińców miało dobre zdanie o Polakach, co było wynikiem wyraźnie niższym niż w pierwszym okresie po wybuchu pełnoskalowej wojny.<sup>11</sup> Dlatego analiza opinii społecznej jest potrzebna, ponieważ pokazuje, czy partnerstwo polityczne ma trwałe poparcie społeczne.

Praca będzie składać się z czterech rozdziałów. Pierwszy rozdział będzie poświęcony historycznym i politycznym uwarunkowaniom relacji Polski i Ukrainy. Zostanie w nim przedstawione znaczenie niepodległej Ukrainy dla polskiej polityki po 1989 roku, podstawy traktatowe relacji dwustronnych, polskie wsparcie dla ukraińskich aspiracji europejskich oraz trudne kwestie historyczne. Celem tego rozdziału będzie pokazanie, że obecne relacje Polski i Ukrainy nie zaczęły się w 2022 roku, ale mają dłuższe tło polityczne i historyczne.

Drugi rozdział będzie dotyczył polityki Polski wobec Ukrainy po pełnoskalowej agresji Rosji. W tej części zostanie omówiona reakcja Polski na wojnę, pomoc udzielana Ukrainie, znaczenie Polski jako państwa granicznego i logistycznego oraz polskie poparcie dla członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej i NATO. Rozdział ten pokaże, że Polska po 2022 roku stała się jednym z głównych rzeczników Ukrainy na arenie międzynarodowej.

---

<sup>10</sup> NATO, *Washington Summit Declaration*, 10.07.2024, pkt 16, <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/07/10/washington-summit-declaration>, dostęp: 24.06.2026.

<sup>11</sup> Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego, *Polska i Polacy oczami Ukraińców 2024*, dz. cyt., s. 6.

Jednocześnie zostanie zwrócona uwaga na to, że wsparcie Ukrainy było związane z polskim rozumieniem własnego bezpieczeństwa.

Trzeci rozdział będzie poświęcony kryzysom i napięciom w relacjach Polski i Ukrainy. Zostaną w nim omówione przede wszystkim spór zbożowy, protesty przewoźników, problemy graniczne, trudne kwestie historyczne oraz zmiany nastrojów społecznych. **Rozdział ten ma pokazać, że nawet bliskie partnerstwo może być osłabiane przez konkretne konflikty interesów.** Szczególnie ważne będzie pokazanie, że napięcia gospodarcze i historyczne nie muszą oznaczać końca współpracy, ale wymagają odpowiedniego zarządzania politycznego.

Czwarty rozdział będzie próbą oceny przyszłości partnerstwa polsko-ukraińskiego. Zostanie w nim postawione pytanie, czy Polska i Ukraina są nadal strategicznymi partnerami oraz jakie warunki muszą zostać spełnione, aby ich współpraca była trwała. Ważnym elementem tej części będzie omówienie przyszłego członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej i NATO, udziału Polski w odbudowie Ukrainy oraz możliwych korzyści i problemów wynikających z bliskiego sąsiedztwa. Rozdział ten będzie miał charakter podsumowujący i oceniający.

**Podjęty temat ma duże znaczenie, ponieważ przyszłość relacji Polski i Ukrainy będzie wpływać na bezpieczeństwo całego regionu. Polska nie może traktować Ukrainy jako państwa obojętnego, ponieważ jej sytuacja bezpośrednio oddziałuje na polskie bezpieczeństwo, gospodarkę i politykę zagraniczną. Ukraina również potrzebuje Polski jako sąsiada, sojusznika i państwa wspierającego jej drogę do struktur zachodnich.** Jednocześnie oba państwa muszą nauczyć się rozwiązywać spory w sposób, który nie niszczy podstawowej współpracy.

**Relacje Polski i Ukrainy po 2022 roku są więc przykładem relacji bardzo ważnych, ale jednocześnie trudnych.** Nie można ich opisywać wyłącznie jako przyjaźni ani wyłącznie jako konfliktu interesów. **Są one połączeniem solidarności, wspólnego zagrożenia, interesów gospodarczych, problemów historycznych i oczekiwań społecznych.** Właśnie dlatego analiza tych relacji pozwala lepiej zrozumieć, jak w praktyce działa polityka zagraniczna państwa w czasie wojny i kryzysu międzynarodowego.

**Niniejsza praca ma pokazać, że partnerstwo Polski i Ukrainy po 2022 roku nie zakończyło się, ale zmieniło swój charakter.** W pierwszym okresie wojny dominowała emocjonalna solidarność i przekonanie o konieczności pomocy. W kolejnych latach coraz większe znaczenie zaczęły mieć konkretne interesy, koszty, problemy gospodarcze i spory historyczne. **Nie musi to oznaczać osłabienia relacji, ale pokazuje, że dojrzałe partnerstwo wymaga nie tylko wspólnych deklaracji, lecz także zdolności do rozwiązywania trudnych**

**spraw.** Z tego powodu relacje Polski i Ukrainy w latach 2022–2026 są ważnym i aktualnym tematem badawczym w politologii.

## Bibliografia

Ber J., Iwański T., Jędrusiak M., Matuszak S., Nieczypor K., Żochowski P., *Defensywa i determinacja. Ukraina w trzecim roku rosyjskiej inwazji*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2024.

Bruder T., *Obywatele Ukrainy przybywający do Polski po 24 lutego 2022 roku — zarys problematyki prawnej*, „Wrocławsko-Lwowskie Zeszyty Prawnicze” 2022, nr 13.

Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego, *Polska i Polacy oczami Ukraińców 2024*, Warszawa 2024.

Dyduch J., Góra M., *Polish Reactions to Russian Aggression Against Ukraine*, [w:] A. Mihr, C. Pierobon (red.), *Polarization, Shifting Borders and Liquid Governance*, Springer, Cham 2024.

NATO, *Washington Summit Declaration*, Washington 2024.

Rada Unii Europejskiej, *UE rozpoczyna negocjacje akcesyjne z Ukrainą*, komunikat prasowy z 25 czerwca 2024 r.

*Porozumienie o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą*, Warszawa 2024.

*Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy*, sporządzony w Warszawie dnia 18 maja 1992 r., Dz.U. 1993 nr 125 poz. 573.